

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Τέταρτος

Συνδρομὴ ἑτήσια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρροται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὅδος Σταδίου, 6.

10 Ἰουλίου 1877

Κατὰ τὸν κατάλογον τοῦ κ. Ἀνδρέου Παπαδοπούλου Βρετοῦ τὰ ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας μέχρι τοῦ 1832 ἐκδοθέντα ἑλληνικὰ βιβλία ἀνέρχονται μολί: εἰς 1278 ἐπειδὴ ὅμως ὁ κατάλογος οὗτος δὲν εἶναι πλήρης, παραλειφθέντων ἰκανῶν βιβλίων, μὴ περιελθόντων εἰς γνῶσιν τοῦ ἐκδότου, δυνάμεθα κατ' ἀνώτατον ὅρον νὰ ὑπολογίσωμεν εἰς 1750 ἅπαντα τὰ ἀπὸ τοῦ 1476, ὅτε ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ἑλληνικὸν βιβλίον, μέχρι τῆς ἀνιδρύσεως τοῦ ἡμετέρου κράτους ἐκδοθέντα ἑλληνιστὶ ὑπὸ Ἑλλήνων βιβλία. Τούτων τὸ ἐν τρίτον περιῖπου εἶσι καθαρῶς θρησκευτικὰ, τὰ δὲ πλεῖστα τῶν ἐπιλοιπῶν, εἴτε εἰς ἀρχαίαν εἴτε εἰς κοινὴν γλῶσσαν γεγραμμένα, ἦταν προσωρισμένα οὐχὶ διὰ τὸν λαὸν ἐν γένει, ἀλλὰ διὰ κῆλον ἀναγνωστῶν λίαν στενὸν ὀλίγα, ὀλίγηστα ἦσαν τὰ καθαρῶς δημοτικὰ βιβλία, τὰ προσφιλῆ καὶ ἐπιζητήσια παρὰ τῇ λαῷ. Διὰ τοῦτο καὶ ταῦτα μείζονα πάντων τῶν ἄλλων εἶχον διάδοσιν καὶ πλείονα ἰσοκρίτην λόγῳ ἀναγνώστῃς. Ἡ ἱστορία Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα, ὁ Χρονογράφος, ὁ Ἐρωτόκριτος, ἡ Ἐρωφίλη, ἡ Λιγνησις Γαδάρου, Ἀύκου καὶ Ἀλουπόσι, καὶ ἐκ τῶν μεταπεφρασμένων ὁ Συντίπας, ὁ Βερτολδος καὶ ὁ Βερτολδίνος, ἡ Χαλιμαῦ, ἐκ δὲ τῶν θρησκευτικῶν ἡ Ἀμαρτωλῶν σφῆρι α. ἀ φυλλάδι τῆς Παναγίας, τῷ ἁγ. Ἀντωνίου καὶ ἡ Ἐπιστολὴ τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τοῦ χρόνου περιῖπου τῆς συστάσεως τῶν ἐν Βενετίᾳ ἑλληνικῶν τυπογραφείων ἐξεδόθησαν πολλάκις καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐτι ἐξακολουθοῦσι θέλοντα μέρος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἡ περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς προούσης γενομένη φιλολογικὴ κίνησις, καθ' ἣν μεταφράσθησαν ἐκ ξένων γλωσσῶν ἱκανὰ τερπνὰ ἀναγνώματα πρὸς χοῆτιν τοῦ λαοῦ, ἐλάχιστα περιέστειλε τὴν δημοτικότητα τῶν παλαιῶν, ἣν μολί: ἠλάττωσεν ἡ ἐπίκρασις καὶ εὐρυτέρα διάδοσις τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν γραμμάτων ἀπὸ τῆς ἐλευθεροῦσεως τῆς Ἑλλάδος.

Τὰ δημοτικὰ ταῦτα βιβλία δὲν εἶναι βεβλῆως ἀνάξια προσοχῆς καὶ μελέτης, οὐ μόνον διότι ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἔτων ἦσαν τὰ μόνχα σχεδὸν ἀναγνώματα τοῦ ὑπὸ τὸν ζυγὸν Ἑλληνιστοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀξίαν ἣν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἐξετάζοντα ὑπὸ πολλὰς ἀπόψεις ἐνέχουσι. Γὰρ πλείστα τούτων ἦσαν κοινὰ παρ' ἅπανσι περιῖπου τοῖς ἀνατολικῶσι καὶ δυτικῶσι λαοῖς κατὰ τὸν μεσαιῶνα, αἱ δὲ πικίλαι αὐτῶν οὐχὶ μέγα παρουσιάζουσι τὸ ἐνδιαφέρον εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φιλολογίας καὶ τοῦ πεισμάτου τοῦ λαοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ἐνταῦθα θέλουεν περιοισθῆ εἰς τὸν τόμον: περὶ ἐνός ἐκάστου αὐτῶν σημειώτες, ὁ δὲ τὰ ὅρα καὶ ὁ σκοπὸς τῆς Ἐστίας δὲν ἐπιτρέπουσι νὰ ἐπεκτιθῶμεν εἰς ἐκτενέας καὶ ξηρὰς βιβλιογραφικὰς ἐκδρομὰς.

Ἐν Μονάχῳ.

Ν. Γ. Π.

ΔΗΜΩΔΗ ΒΙΒΛΙΑ

Συντίπας.

Ἄγνωστον πότε ἐξεδόθη τὸ πρῶτον εἰς τὸ κοινὸν ἰδίωμα ἡ συλλογὴ τῶν ἀνατολικῶν μύθων, ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Μυθολογικὸν Συντίπα*

τοῦ *μυλοσόφου*. Ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ κ. Βρετοῦ ἀναφέρεται μόνον μία νεωτέρα μετατύπωσις αὐτῆς, τῷ 1790 ἐν Ἑνετίᾳ¹ πιθανὸν ὅτι ἡ πρώτη ἐκδοσις ἐγένετο κατὰ τὴν δεκάτην ἑκτὴν ἑκατονταετηρίδα, ὅτε καὶ ἄλλα τοιαῦτα δημόδη βιβλία παρεφράσθησαν, ὡς τὸ προκείμενον, ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ. Ἡ δ' ἑλληνικὴ μετάφρασις, ἐξ ἧς καὶ ἡ *χυδαία* παράφρασις, ἐγένετο περὶ τὸ τέλος τῆς ἐνδεκάτης ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ τινος *Μιχαὴλ Ἀνδρεοπούλου*, καὶ ἐξεδόθη τῷ 1828 ὑπὸ τοῦ Γάλλου ἑλληνιστοῦ *Βοασσονάδ*.¹ Τῆς μεταφράσεως ταύτης προτάσσεται ὁ ἀκόλουθος ἔμμετρος πρόλογος:

Τοῦ μυθογράφου Συντίπα κατὰ Σύρους, μάλλον δὲ Περσῶν τοὺς σαφοῦς λογογράφους, αὕτη πέφυκεν, ἣν βλέπει, δέλτος, φίλε. Ἦν καὶ συρικοῖς τοῖς λόγοις γεγραμμένη εἰς τὴν παροῦσαν αὐτό: Ἑλλάδα φράσιν μετήγαγον τε καὶ γέγραφα τὴν βίβλον, τῶν γραμματικῶν ἑσχατός γε τυγχάνων, Ἀνδρέοπουλος *Μιχαὴλ*, Χριστοῦ λάτρις, ἔργον ταπεινῶς προστεταγμένον τότε παρὰ *Γαβριὴλ*, τοῦ μεγαστάνων κλέου, δουκὸς σεβαστοῦ πόλεως μελωνόμου, ὅς ἐστι Χριστοῦ θερμῶς ὄντως οἰκείτης, ὅς καὶ διωρίσατο γραφῆναι τὰ δε, οἷ γε μὴ πρότεστι Ῥωμαίων βιβλοῖς. Ἡ συγγραφή γὰρ ἦ δε τοὺς κακεργάτας διασύρει μάλιστα, καὶ πρὸς τῷ τέλει πράξεις ἐπαινεῖ τὰς καλὰς εἰργασμένας.

Πότε ἐγένετο ἡ μετάφρασις αὕτη, ἡ ἱκανῶς ἐνδιαφέρουσα καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς μικρὸν ἀπομακρυνομένη τῆς κοινῆς βυζαντινῆς διαλέκτου, καταδείκνυται ἐκ τοῦ ἀνωτέρω προλόγου, καίτοι ὅτε Γάλλος ἐκδότης καὶ ἄλλοι μετ' αὐτὸν, μὴ δυναθέντες νὰ ὀρίσωσι τὴν ἐποχὴν ἔθετον αὐτὴν μεταξὺ τῆς 1Β' καὶ τῆς 1Ε' ἑκατονταετηρίδος. Τὸ ὄνομα *Γαβριὴλ* σπανίως ἀναφέρεται ἐν τῇ βυζαντινῇ ἱστορίᾳ, ὁ δ' ἐν τούτῳ ἀναφερόμενος εἶναι ἀναντιρρήτως ὁ δουξ *Γαβριὴλ*, κυβερνήτης τῆς τρίτης Ἀρμενίας, ἧς πρωτεύουσα ἡ εἰκονικῶς ἐν τῷ προλόγῳ ἀναφερομένη *Μελιτήνη*¹ ὁ δουξ οὗτος ἐκυβέρνησεν κατὰ τὰ τέλη τῆς 1Α' ἑκατονταετηρίδος.

Ἡ μετάφρασις τοῦ Ἀνδρεοπούλου ἐγένετο ἐκ

1. Ἡ *χυδαία* παράφρασις ἐγένετο ἴσως ἐκ χειρογράφου ἀτελετέρου τοῦ ὑπὸ *Βοασσονάδ* ἐκδοθέντος, διότι ἱκανὰ παραλείπει ἐκ τῶν ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ Ἀνδρεοπούλου ἐκτὸς: ἐκ τῶν ταῦτα παρελειφθέντων ἐκ προθέσεως.